

ВРАХУВАННЯ ЕКОСИСТЕМНИХ ПОСЛУГ ДЛЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

Глобальні виклики людства вносять свої корективи у розвиток всіх наук. Не виключення і бухгалтерський облік. Він не може існувати сам по собі, виконуючи функції управління. Потреби людства вимагають від наукової спільноти пошуку напрямків подальшого розвитку. Прошли сотні років і ми знову вертаємось до вчень фізіократів і їх попередників, що основа всього – природа (земля, сонце і т.д.), вона формує не лише додану вартість, але й життя. Багато століть наука займалась тим, щоб освоїти природні багатства, оцінити ефективність цього процесу. На сьогоднішній день ключовим завданням є не просто збереження природи, а її відтворення. Ефективність виробництва, прибутковість, мають змінити свою суть від класичного значення, адже в їх розрахунок слід брати до уваги збереження довкілля і вартість екосистемних послуг. Облік, як інформаційна функція управління, повинен забезпечити цей процес. Актив не просто об'єкт, який приносить вигоди, але й не шкодить довкіллю. Прибуток не просто різниця доходів і витрат, а приріст природного капіталу і т.д. Цього не можна досягти в межах лише обліку. На допомогу мають прийти дослідження, які проводяться на межі наук: облік і екологія, біологія і т.д.

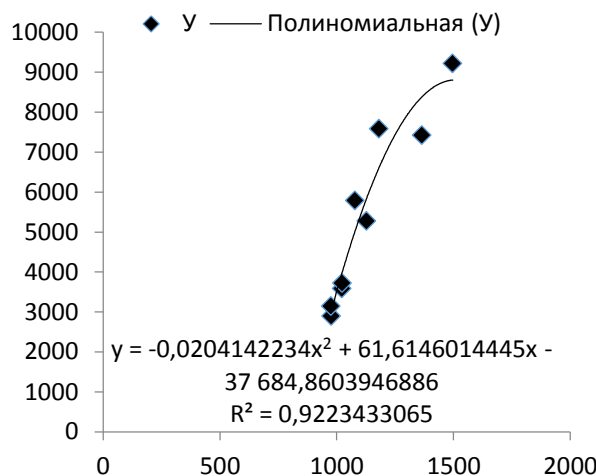
Багато термінів, пов'язаних з екосистемними послугами, природним капіталом, стали об'єктами дослідженнями в рамках стратегії сталого розвитку: екологічна економіка, екологічний облік, соціоекологія, зелена економіка і т.д. Посил робиться на те, щоб привернути увагу суспільства до екологічних проблем. Це також є одним із завдань інтегрованої звітності підприємств. Показники діяльності підприємств, які розкриваються у звітності, формують базу оподаткування. Інтегрований підхід до звітності дозволить комплексно оцінити діяльність господарюючого суб'єкта, його внесок в формування соціального капіталу, збереження і примноження природного.

Організація економічного співробітництва та розвитку досліджуючи питання оподаткування та стан навколишнього середовища вивчає, в якій мірі країни використовують силу податків та торговельних дозвільних систем для екологічної та кліматичної політики [1] за результатами податкової та статистичної звітності. Проте до уваги беруться виключно екологічні податки (рента, забруднення), що не враховує загальне податкове навантаження на природні ресурси. Наприклад в Україні протягом 2014-2019 років відбулось суттєве збільшення податкового тиску на підприємства лісового господарства шляхом збільшення ренти, відміни спецрежиму ПДВ, введення земельного податку. Такі зміни в системі оподаткування є прикладом нехтування наявності екосистемних послуг. Наприклад, зрубане дерево дало в бюджет 100 грн, але якби воно залишилось, то виробило екосистемних послуг на 200 грн. В своїй дослідженнях Седел Дж., Шарпе М., Дравніекс Епл Д., Копегаген М., Фурніс М. [2] проводять оцінку тих ресурсів, які не знаходять відображення в обліковій системі. Недооцінка екосистемних послуг призвела до критичного стану довкілля.

Для аналізу впливу податків на збереження лісу нами взято дані Державного агентства лісових ресурсів у Волинській області щодо обсягів заготівлі лісу у тис куб. метрів та обсягів надходжень до державного і місцевого бюджетів у тис.грн (табл.1).

Таблиця 1. Динаміка фактичної та розрахункової суми нарахованих податків в залежності від обсягів заготівлі лісу підприємствами лісового господарства Волинської області

Розрахунковий період	обсяг заготівлі, тис куб м.	Сума нарахованих податків, тис.грн	Розрахункове значення суми податків згідно побудованої моделі, тис.грн
2010	976,7	2890,9	3020,1
2011	974,9	3145,8	2980,9
2012	1021,8	3582,7	3959,0
2013	1023,4	3716,3	3990,7
2014	1078,4	5788,6	5019,7
2015	1127,6	5269,5	5835,5
2016	1181,6	7579,7	6617,1
2017	1365,1	7423,1	8383,4
2018	1496,6	9213,2	8803,5

Значення коефіцієнта детермінації, критерія Фішера показало, що побудована економетрична модель придатна для подальшого аналізу і прогнозування. Її дані свідчать, що протягом всього досліджуваного періоду відбувалось наповнення державного бюджету за рахунок збільшення заготівлі лісу. Екологічне оподаткування в даній сфері неефективне. Екологічні податки поповнюють державний бюджет, не стимулюючи екологічну поведінку природокористувачів. Нами проаналізовано також показники відтворення лісів, результати підтвердили вищенаведену тезу.

Ці висновки ми отримали після проведення аналізу податкової звітності та спеціалізованої звітності (10-ЛГ). Ведення обліку екосистемних послуг вже в перші ж роки такого оподаткування показало б їх зменшення, а отже необхідність змін в екологічних податках. Звичайно, екосистемні послуги це є рівень національних рахунків, але вплив кожного господарюючого суб'єкта може підлягати оцінці і аналізу за допомогою обліку.

Список використаної літератури:

1. *Tax and the Environment* Tax and the Environment. <https://www.oecd.org/tax/tax-policy/tax-and-environment.htm>
2. Sedell. J., Sharpe M., Dravnieks Apple D., Copenhagen M., Furniss M. *Water and the Forest Service. FS-660. United States Department of Agriculture, Forest Service, Washington, DC. 2000.*